

ביאורים

כפי שכבר ראינו אתמול, הפרישות החיובית היא דבר חשוב ונצרך מאוד, ורק בעזרתה יכול האדם לדבוק בה' באמת.

הרמח"ל מוסיף ומבאר, שלמרות שמדרגת הפרישות מאוד יסודית וחשובה, היא אינה מתאימה לכולם. מדרגה גבוהה זו של פרישה מדברית ההיתר הינה מדרגה מיוחדת המתאימה רק לצדיקי הדור.

ומה עם האנשים הפשוטים? אמת, גם האנשים הפשוטים שייכים למדרגה זו, אבל לא בעצמם ממש, אלא על ידי צדיקי הדור. כאשר מגיעים צדיקי הדור למדרגה גבוהה זו, הם אינם מגיעים לשם באופן פרטי. הגעתו של צדיק הדור למדרגת הפרישות, הינה מעין מילוי שליחות בשם כל העם, ולכן הוא מזכה בזה את כולם.

ויש גם פרישות שלילית. הפרישות השלילית היא הניכור של האדם אל עולם החומר, והניסיון להתעלם מכך שיש לאדם גם צרכים חומריים. כאשר האדם מנסה לבטל את עולם החומר, ולהתנזר ממנו כאילו אינו קיים, הריהו מנסה לטעון שכביכול ה'חומר' אינו יצירה אלוהית, ושלא מוטל על האדם לדאוג גם לצד החומרי.

כללו של דבר: כשברא הקב"ה את העולם הוא ברא בו חומר ורוח, ולכן לא שייך להתעלם מאף אחד מהם. כאשר האדם עושה בהם שימוש נכון, התואם את מגמתו של כל אחד מהם, הריהו הולך בדרך הישר. אולם כאשר האדם יוצא מהמסלול ו'חונק' צד אחד, הוא נלחם ביצירה אלוהית, ונקרא חוטא. בפרישות החיובית אין האדם מבטל את הצד החומרי ומוחקו, אלא מעמידו על מקומו הנכון כדי שהוא לא יסחף את האדם למקומות מסוכנים של שקיעה חומרית.

הרחבות

• הסכנה שבפרישות שלא בזמנה

ואין רב הצבור יכולים להיות חסידים, אָבֵל דִּי לְהֵם שְׁיֵהוּ צְדִיקִים. בעבודת ה' האדם תמיד צריך להיזהר מלקפוץ ומלדלג באופן שבו ינהג באופן מרוחק מהמדרגה שאליה הגיע. במיוחד במידת הפרישות - אם האדם לא ידע להיזהר ולהישמר, עלולה התביעה הפנימית שלו לחיים נורמליים "להתפרץ", ולהזיק לו ולעולמו הרוחני. וכפי שכתב ריה"ל: "ואך בזמן הזה ובמקום הזה והעם הזה ואין חזון נפרץ, עם מיעוט החכמה הקנויה והעדר החכמה ההיא הטבעית (כלומר במצבנו בגלות), מי שהכניס עצמו להיזר בפרישות, כבר הכניס נפשו בייסורין וחולי נפשי וגשמי (מכניס עצמו למקום הסכנה)... ויישאר בעתי היום והלילה ונפשו תתבענו בכוחותיה אשר נטבעה עליהם (כוחות הנפש יבקשו את שמגיע להם), מהשמע והראייה והדיבור והעסק והאכילה והשתיה והמשגל והרוח בממון ותקנת ביתו ועזרת דלים ועזר התורה בממונו, כשיראה שום קלקול הלא יישאר מתחרט על מה שקשר נפשו אליו, ויוסיף בחרטתו רוחק מהעניין האלוהי אשר טרח להתקרב אליו" [כוזרי ג, א]. נפש כל כך מיוסרת לא מתקרבת בעצמה אל ה' ואף לאחרים איננה מועילה. אדרבא, רק נזק היא מביאה לעצמה: "אבל מי שלא גברו בחילו (בכוחו) בקדושה עליונה כזאת... וירבו בתעניות וסגופים, והלב ריק ומצטער על כל הסבל הרב אשר הניח עליו, לא יועילו מאומה, לא לנפשם ולא לדורם" [אגרות ראייה א, עג].

ואם תשאל ותאמר, אם פן אפוא, שזה דבר מצטרף ומכרח, למה לא גזרו עליו החכמים, כמו שגזרו על הסיגות ותקנות שגזרו? הנה התשובה מבארת ופשוטה, פי לא גזרו חכמים גזרה אלא אם פן רב הצבור יכולים לעמוד בה, ואין רב הצבור יכולים להיות חסידים, אָבֵל דִּי לְהֵם שְׁיֵהוּ צְדִיקִים.

אף השרידים אשר בעם, החפצים לזכות לקרבתו, יתברר ולזכות בזכותם לכל שאר ההמון הנתלה בס, להם מגיע לקיים משנת חסידים אשר לא יכלו לקיים האחרים, הם הם סדרי הפרישות האלה, כי בזה בחר ה', שפיון שאי אפשר לאמה שתהיה קלה שיה במעלה אחת, כי יש בעם מדרגות מדרגות, איש לפי שכלו, הנה לפחות יחיד סגלה ימצאו אשר יכינו את עצמם הכנה גמורה, ועל ידי המוכנים יזכו גם הבלתי מוכנים אל אהבתו יתברר והשראת שכינתו, וכענין שדרשו זכרונם לברכה בארבעה מינים שבבולב^ו (ויקרא רבה ל, יב), "בואו אלה ויכפרו על אלה". וכבר מצאנו לאליהו זכור לטוב שאמר לרבי יהושע בן לוי במעשה דעולא בר קושב (עיין ירושלמי תרומות פרק ת, הלכה ט) כשהשיבו, "ולא משנה היא?" אף הוא אמר לו, "וכי משנת חסידים היא?".

אף הפרישות הרע הוא פדרר הגויים הסכלים, אשר לא די שאינם לוקחים מן העולם מה שאין להם הכרח בו, אלא שפבר ימנעו מעצמם גם את המכרח וייסרו גופם בייסורין ודברים זרים אשר לא חפץ בהם ה' כלל, אלא אדרבא חכמים אמרו (תענית כב ע"ב), "אסור לאדם שיסגף עצמו", ובענין הצדקה אמרו (ירושלמי פאה פרק ת, הלכה ט), "כל מי שצריך לטל ואינו נוטל, הרי זה שופך דמים", וכן אמרו (תענית כב ע"ב), "לנפש חיה" (בראשית ב, ז) - "נשמה שנתתי בה החיה אותה", ואמרו (שם יא ע"א), "כל היושב בתענית נקרא חוטא", והעמידוה בדלא מצי מצער נפשיה. והלל היה אומר (משלי יא, ז), "גומל נפשו איש חסד", על אכילת הבקר, והיה רוחץ פניו וידיו לכבוד קונו, קל-וחמר מדיקנאות^ו המלכים (עיין ויקרא רבה לד, א).

הרי לך הכלל האמתי, שכל מה שאינו מכרח לאדם בעניני העולם הזה ראוי לו שיפרש מהם, וכל מה שהוא מכרח לו מאיזה טעם שיהיה, כיון שהוא מכרח לו, אם הוא פורש ממנו, הרי זה חוטא. הנה זה כלל נאמן. אף משפט הפרטים על פי הכלל הזה אינו מסור אלא אל שקול הדעת, ולפי שכלו והלל איש, פי אי אפשר לקבץ כל הפרטים, פי רבים הם, ואין שכל האדם יכול להקיף על כלם אלא דבר דבר בעתו.

הפרישות הרעה - להימנע מהמכרח ולנהוג בסיגופים

סיכום דרכי הפרישות הכלליות

מגיע - ראוי. **בארבעה מינים שבבולב** - שכידוע, כל מין מארבעת המינים רומז לקבוצה אחרת מעם ישראל. **משנת חסידים היא** - כלומר, אף על פי שנהגת כהלכה, ראוי אתה שתחמיר על עצמך כמנהג חסידות. **בדלא מצי מצער נפשיה** - במי שאינו מסוגל לצער עצמו בלא להיזקק בבריאותו. **דיקנאות** - פסלים בדמות המלך שרגילים לרחצם.

